

HRVATSKA RIEČ

PREDPLATA: Za ŠIBENIK i AUSTRO-UGARSKU sa DNEVNOM dostavom mjesečno K 2-50, godišnje K 30—; sa dostavom DVAPUT NEDJELJNO mjesečno K 1-25, godišnje K 15—, Za INOZEMSTVO suviše poštarina. — Plativo i utuživo u Šibeniku.

POJEDINI BROJ 10 PARA.

Izlazi svaki dan u 6 sati večer osim nedjelje i blagdana.

Telefon br. 81. — Čekovni račun 71.049

UREDNIČTVO i UPRAVA „Hrvatske Rieči“ nalaze se u „Hrvatskoj Tiskari“ (Dr. Krstelj i drug). — Rukopisi ne vraćaju se. — Nefrankirana pisma ne primaju se. — Tisak „Hrvatske Tiskare“ (Dr. Krstelj i drug). — Vlastnik, izdavaatelj i odgovorni urednik JOSIP DREZGA.

OGLASI PO CIENIKU.

God. VIII.

ŠIBENIK, subota 19. listopada 1912.

Broj 719

OGROMNE VOJSKE U GIBANJU.

Srbi i Bugari marširaju prema Skoplju. - Srbske čete prodiru kroz Novipazar. - Prvi sukobi Grka sa Turcima. - Ruske operacije na granici Rumunjske. - Srbi zauzeli Prištinu i željeznicu Mitrovica-Kaćanik.

Crnogorska junaštva.

Ovo malo dana vojevanja donijelo je toliko primjera hrabrosti i samopriegora Crnogoraca, da se čovjeku, slušajući o njima pripovijedati, čini kao da se uživio u doba Leonide i Mucija Scevole. Uspjehu crnogorskog oružja pomaže i razdioba vojske. Vojska crnogorska dieli se na 56 bataljuna, toliko naime koliko ima u Crnojgori plemena. Članovi pojedinih plemena sabrani su u pojedine bataljone, tako da su skupa u jednom odjelu svi članovi jedne obitelji i njihovi rođjaci, sin uz oca, brat uz brata, pa već stoga u nijednom slučaju ne zapušta jedan drugoga. U krvavom boju kod Taraboša ranjeno je oko 800 Crnogoraca, sve ljudi jednog plemena: sami Lešnjani. Kralj Nikla, u svojoj knjizi „Nova kola“ koju posvetio crnogorskim plemenima, pjeva o Lešnjanima nekako ujedljivo:

„U sto boja i megdana Poginulo sto Lešnjana“.

Ovaj stih peče Lešnjane, jer im se predbacuje kukavičluk, pa zato htjedoše pokazati sada, da ne zaostaju za drugim plemenima. Oni su u bataljonu ceklinjskom te odlučiošću jedne noći osvojiti tvrđavu Taraboš. U tamnoj noći plazili su prema gradu i došli mu bliže do 1500 metara, kad ih najednom otkriju reflektori turskih ladja, što stoje na Skadarskom jezeru te Turci sa dviju strana sasuze na njih vatru iz topova, sa ladja i sa tvrđave. Crnogorci padali ko klasje pod srpom, ali uzimali nisu. Planuše na najbliže šančeve i zauzeše ih. Da nije bilo noći, niti jedan ne bi bio odnio žive glave, a spasilo ih se tako malo, da se može reći da ceklinjskog bataljuna više nema. Mnogo je Lešnjanskih rodova u tom boju izumrlo, ali zato Lešnjani pokazali su Gospodar, da u jednom samom megdanu zna poginuti na stotine Lešnjana! Zavidljivo pak svojim junačtjom starci. Liečnik dr. Metanović je ovo dana u bolnici u Podgorici povezo rane više nego deseterici staraca od 75 i više godina. U bolnici je jedan starac od 70 godina; ranjen je, a na bojištu pala mu dva

sina, treći je teško ranjen, a četvrti, najmladji, još na bojištu. Kraljicu Milenu dirnu sudbina starčeva, i ona mu se ponudi, da će mu najmladjeg sina osloboditi iz vojske, a starac na to zajaukne: „Radje da me na komade razsječete, nego da doživim takovu sramotu!“ Na bojištu borili se rame uz rame otac i sin. Kugle turske sasule se na njih ko kiša. Odjednom starac opazi, da mu je sin, pogodjen, pao. Brzo se baci na nj, da ga svojim životom brani. A kada su nakon boja pobirali samjenike, morali su mrtvoga oca dizati sa sina, koji još bio živ. Daleko bi zašli, kada bi dalje nabrali crnogorska junaštva. Dva bogoslova ljetoš svršili nauke, a oba su na bojnom polju ostala mrtva. Među ranjenicima ima mnogo učitelja, koji će poslije u školi djeci pokazivati svoje rane kad ih budu učili rodnu poviest.

Za mužkarcima neće da zaostaju ni žene. Da im dozvoljavaju vojne oblasti, one bi sve pohitile na bojno polje. Među ranjenicima u Podgorici leži i jedna žena. Mlada je, tek dva mjeseca udata. Vojna otela joj muža, starog oca i dva brata. Na pustom ognjištu ostala je sama sa starom svekrvom. Najednom čuje, da vojnici u taboru nemaju hrane. Pobere ono nešto sirotinje, te trči na bojište da svojim pruži okrepe. Došla je baš kada je boj bio najljući. Nju to ipak ne smeta, ma se vere medju bojne redove i traži svoga muža. U času kada je došla do njega, sasuze joj se turska taneta u grudni. Sada je u teškoj stanju u bolnici, i nikakve nade da bi ozdravila. A ona samo: „Hvala Bogu, da tane nije pogodilo njega; bilo bi više štete nego što je pogodilo mene!“

Vojskovođe i zapovjednici.

III. Bugarska.

Vrhovni zapovjednik u bugarskoj vojsci bio bi kralj Ferdinand. Njegov će pomoćnik biti general Savov, vrlo ugledan i štovan u častničkim krugovima. Na čelu glavnoga stožera stoji general Fičev. Na čelo pojedinih vojska dolaze tri vojna

nadzornika: general Ivanov (Plovdiv), general Dimitrijevič (Ruščuk) i general Kutinšev (Sofija).

General Ivanov je od 1895. do 1899. bio ministar rata i na glasu je kao dobar vojskovođa.

O generalu Dimitrijeviču kažu, da je teoretski visoko naobražen častnik. On je kao emigrant od 1887. služio u Rusiji. Godine 1909. vratio se je kao obrst u Bugarsku, stupio je na čelo glavnoga stožera, te je pred tri godine imenovan nadzornikom četa.

General Kutinšev je bio u početku službovanja u četi.

U glavni bi tabor imali osim Savova doći još bivši ministar rata general Petrov, šef glavnoga stožera za vrijeme bugarsko-srbskoga rata, za tim sadanji bugarski poslanik u Petrogradu general Paprikov, koji je prošlih dana radi toga i opozvan iz Petrograda, te general Nikolajev, najstariji po činu častnik bugarske vojske, koji se je još 1877. kao častnik u ruskoj vojsci istaknuo. Još bi k Savovu imao doći i general Vazov, brat narodnoga bugarskoga pjesnika Ivana Vazova. General Vazov je do pred četiri godine bio nadzornik ženijskih četa.

Kralj Ferdinand I., kao vrhovni zapovjednik bugarske vojske, uzeo je sebi uz bok generala Mihajla P. Savova. Ovaj je izbor došao sam po sebi, jer je Savov najviše radio oko staranja bugarske vojske, onakove, kakova je danas. Mihajlo P. Savov rodio se je na 14. novembra 1857. kao sin jednog svećenika u Kaskovu. Gimnazijske nauke svršio je u liceju u Carigradu, kao dobrovoljac je sudjelovao u ratu godine 1877. i stupio je iza toga u novoosnovanu vojnu školu u Sofiji, iz koje je postao častnikom. Postavši godine 1881. nadporučnikom, poslan je on — da bi se u naobrazbi usavršio — u vojnu akademiju u Petrogradu, a kada se je povratio iz ove akademije, imenovan je adjutantom južno-bugarskog guvernera. U ratu protiv Srbije istakao se je on god. 1885. tako dobro, da je dobio orden za hrabrost. Sada se je on brzo penjao sa stepena

na stepen. Na koncu godine 1886. postao je zapovjednikom 5. pješačke brigade, a u jesen sljedeće godine premješten je u ratno ministarstvo. Ovdje započima njegov rad, koji je bio vanredno koristan po bugarsku vojsku, jer u prvom mu je redu palo u dužnost, da bugarsku narodnu vojsku pretvori u redovitu vojsku. Na 6. februara 1891. postao je on sam ministrom rata i ostao je u tom svojstvu do 15. aprila 1899. U ovom vremenu je proveo podpunu reorganizaciju vojske. Kada je odstupio od ministarstva rata, stupio je na čelo vojnih škola, ali mu je već 18. ožujka 1903. ponovno predana listina ministarstva rata, koju je zadržao do godine 1907. On je malog, pognutog stasa, ali vrlo živahan i energičan.

General-lajtnant Nikifor Petrov Nikiforov, koji, kao ratni ministar, ima da ravna mobilizacijom i vrstanjem bugarske vojske, rođen je 12. aprila 1858. u Soviću u sjevernoj Bugarskoj. Od god. 1874. do 1877. učio je u Njemačkoj — poimence u Geri — i u Beču. Svršio je vojnu školu u Sofiji. Pošto je postigao čast poručnika, dodieljen je bio, radi daljne naobrazbe, od 1883.-1884. ruskoj vojsci; ovom je prilikom svršio jedan tečaj na ruskoj vojnoj školi u Oranienbaumu. U dvadeset i sedmoj godini pošao je 1885. kao zapovjednik 6. pješačke regimente u Trnovu u rat protiv Srbije, gdje se je odlikovao smjelošću i oštromnošću. Već godine 1891. unapredjen je za brigadir; a kada su se godine 1893. radi proširenja vojske pretvorile brigade u divizije, dobio je zapovjedništvo nad 4. pješačkom divizijom u Šumli. Tri godine kasnije 1896. pozvan je u ratno ministarstvo, u kojem je ostao osam godina kao inspektor pješaštva i šef upravnog odjeljenja. Kada je godine 1904. bila osnovana prva diplomatska agentura bugarskog kneza u Berlinu, izacrao je knez Ferdinand generala Nikiforova za svog prvog zastupnika na carskom njemačkom dvoru. Šest godina je on ostao na ovom mjestu. Kada je godine 1910. pozvan sa ovoga mjesta, dodieljen je vojsci, odakle je kasnije postao ministrom rata.

Ratovi Crne gore s Turskom.

Od polovice prošlog vieka Crna Gora i Turska bile su u čestim ratovima, ne računajući vječite pogranične bojeve.

Knez Danilo je ratovao od 1852. do 1854. godine i rat se svršio pobjedom na Grahovu. Kralj Nikola je vodio prvi rat 1862. godine, kada su Berani pripali Turskoj.

Kada je 1876. godine Srbija zagazila u rat protiv Turske, učinila je to i Crna Gora. Kod Vučjeg Dola zadao je kralj Nikola 29. lipnja 1876. godine težak udarac vojsci Muktar paše, sadašnjeg turskog velikog vezira. Medun je osvojio 22. kolovoza. Kad je Srbija obustavila rat, prestala je Crna Gora ratovati. U 1877. godini zaratila se Crna Gora u sporazumu sa Rusijom ponova. Crnogorci su potukli vojsku Sulejman paše, zatim su zauzeli Nikšić, Podgoricu, Spič, Bar i Ulcinj. Berlinski kongres odobrio je proširenje Crne Gore, koja je dobila 5100 kvadratnih kilometara, čime se dvojnou uvećala. Berlinski kongres dosudio je Crnoj Gori i Plav i Gusinje, ali zbog pobune Arbanasa nije mogla da zauzme te predjele.

Srbi i Bugari idu na Prištinu i Skoplje.

Beograd, 19 listopada. Netom je rat naviešten, srbske čete prešle su granicu i počele marš u Kosovski vilajet. Ovaj marš upriličen je kako sledi:

Jedna kolona srbske vojske prešla je tursku granicu kod mjesta Javor i prodrla u novopazariski Sandžak te maršira prema Sjenici, veoma utvrđenom mjestu što leži pokraj rijeke Uvac na cesti koja vodi iz Plevlja u Novipazar, glavno mjesto istoimenog sandžaka. Od Javora do Sjenice ima 20 kilometara u upravnom smjeru.

HRVATSKI PRIJEVODI

FOSCOLOVIH „GROBOVA“

U SVJETLU KRITIKE. (8)

Po ovoj krasnoj i dubokoj ocjeni Grobova lako će svak uviditi, da ako je i za jako izobrazena talijanca potrebito opsežno tumačenje i razjašnjenje, eda im potpuno shvati smisao i osjeti ljepote, to je bez sumnje još potrebitije za hrvatskoga čitaoca, pa bio on najšire kulture i najoštrije pronicavosti.

Sada osvrnuti nam se je na još jednu primjetbu Lozovinovu Sassovoj radnji. Lozovina tobože bezazleno kaže: „Sasso je prenio gotovo u cjelosti komentar profesora C. Iberti-a (C. Iberti: I Sepolcri di U. Foscolo. Torino 1900) — začudno je samo, što ga nigdje ne spominje — a prenio je i sva Ibertijeva sravnivanja i pozivanja na klasične, grčke i rimske, i na druge moderne pisce, pa dok je to tumačenje dobro pristajalo originalu, ovdje je u prevodu prije od smetnje nego od prave koristi.“

Na to je najprije odgovoriti, da je naprotiv začudno što L., koji od Sassove

knjige nabraja sve druge djelove, jer mu se čini, da im može što zamjeriti, ne spominje one što se nalaze u njoj odmah na početku pa pri svršetku, biva „Posvetu gradu Spljetu“ i članak: „Ugo Foscolo. Život i djela“ (str. XLI) na prvom mjestu, a „Dodatak o Foscolovom vjerovanju“ (str. 101—121) na drugom, što sve skupa iznaša 61 stranicu, a čega nema u Iberti-a, nego je sve trud Sassov. Nego nije baš začudno to prećutanje Lozovinovo. Isti razlog nerazložiti, s kojega je on nabrajao ostale dijelove, zaveo ga je da niti spomene ove zadnje. Za ove bilo mu je teško, pa i stisnutih zubi, istaknuti najprlje zgodnost one Posvete radi odnošaja koji veže grad Spljet sa Foscolom i radi pieteta na koji se taj grad potiče napram pjesniku „Bijedne Mare“; pak činjenicu, što je u Sassovom životopisu Foscola, na temelju novih dokaza, osobito na temelju Foscolovih listova i njegovih prijatelja u zadnje doba pronagjenih, popravljeno prvašnje opće mnijenje o pjesnikovu značaju, što još nije bilo učinjeno u nijednoj mu talijanskoj biografiji; napokon činjenicu što je u „Dodatku“ poimence pobijena kleveta o Foscolovom ateizmu, koji se upoće dokazivao navlastito njegovim Grobovima.

Na same pak primjetbe Lozovinove odgovaramo:

Nije istina da je Sasso „prenio gotovo u cjelosti komentar prof. C. Iberti-a“ nego je istina: 1) da je on iz toga komentara samo pribrao koliko mu se činilo potrebitije i zgodnije za hrvatskoga čitaoca; 2) da je među navodnim znakovima prenio sve bilješke, što ih je sam Foscolo dodao svojoj pjesmi; 3) da je, kako već ispred svojih bilježaka kaže, za bolje razumijevanje pjesnikovih misli i poznavanje njegove duše, donio osobito iz drugih Foscolovih djela podužih citata, a to i s razloga da jače probudi u hrvats. mladeži ona plemenita čuvstva, koja su Foscola uvijek pratila u književnom radu. Ti poduži citati, kojih nema u Ibertovoj knjizi i koji su tiskani manjim slovima, ispunjaju dobar dio Sassova komentara. 4) Istina je jošte, da u ovom komentaru ima i prilično izvornih dijelova, dosta je spomenuti n. p. onaj od polovice strane 41 do polovice str. 46. Nadalje nije istina da je Sasso „prenio i sva Ibertijeva sravnivanja i pozivanja na klasične, grčke i rimske, i na druge moderne pisce“, jer ih nije sva prenio, nego od njih pribrao samo ona koja su mu se za hrvatskoga čitaoca činila zgodnija; a

ostavimo što mjesta iz raznih pisaca kao i ona iz samoga Foscola navedena od Iberti-a mogu i bez Iberti-a biti drugomu poznata; 5. Napokon je istina, da je Sasso prenio sravnivanja i pozivanja iz Sv. Pisma, iz Sv. Augustina, iz Gundulića, iz Preradovića, iz Ljubiše, kojih u Iberti-a nema. Kad se sve to skupi, gdje se takogjer vidi, da je Sasso proučio sva Foscolova djela, a nije se tek na laku ruku tugiim citatima poslužio, ne može izgledati, kako bi Lozovina htio uvijeno prikazati, e je Sassov komentar, ili bolje cijela Sassova radnja, prosti prijevod Iberti-jeva komentara, nego će se svak nepristran uvjeriti, da je to samostalna radnja, u koliko naravno radnje take vrsti mogu biti samostalne, iz koje hrvatski čitaoc može dobro upoznati ne samo glavno djelo Foscolovo nego i njegov život, njegov unutnji svijet, njegovu vrijednost u talijanskoj knjizi i u općoj kulturi.

Ako pak Sasso ne spominje Iberti-a, tomu nije zaista uzrokom taština e paradira tugjom erudicijom, nego naprotiv čednost e ne istakne što je njegovo brašno, jer n u nije bila namjera da svojom radnjom prikaže sebe hrvatskom čitaocu, nego pjesnika Foscola; ne da izdade osobitu radnju i osobiti komentar o Foscolu i njegovim

Grobovima, nego da se hrvatski narod što bolje upozna sa tim pjesnikom i njegovim remek-djelom.

Svaki naobraženi čitaoc već znade, da ako ko hoće da napiše komentar kojem djelu, osobito iz tugjega jezika, poslužit će se, pače da se mora poslužiti, komentarima, barem boljim, koji o tom djelu postoje, a da mu ne treba njih navigjati, van ako hoće da istakne koliko je njegov komentar izvoran i koliko se odalečuje od predjašnjih. Erudicioni materijal, kao što su komentari, postaje nekako svojinom publike, kao što to po prilici postaju i riječnici. Smješno bi bilo kad bi jedan leksikograf u svom riječniku, odregjenom kao priručnik široj publici, htio naznačiti sve što je od drugih riječnika pribrao; kad bi n. p. to bili učinili Filipović, Šulek, Parčić u svojem hrvatsko-njemačkom odnosno hrvatsko-talijanskom riječniku. Drugo je ako je taj riječnik sastavljen skroz znanstveno za porabu strukovnjaka, kao što je n. p. Riječnik hrvatskoga ili srbskoga jezika, što ga izdaje Jugoslavenska Akademija, ili Riječnik talijanskoga jezika izdan od N. Tomazea.

(Nastavit će se).

Druga kolona srbske vojske prodrta je u Sandžak pravcem od mjesta Raška uz rleku Raška prema Novom-pazaru, koji leži daleko od Raške 19 kilometara.

Treća kolona srbske vojske provalila je u Kosovski vilajet preko Mrdara te maršira prema Prištini, koja je od Mrdara udaljena 29 kilometara. Jezgra srbske vojske provalila je u tursko područje kod Ristovca te, uz željezničku prugu koja vodi od Niša kroz Skoplje na Solun, maršira prema Skoplju, koje je udaljeno od Ristovca 55 kilometara.

Istodobno izvodi svoje kretnje i bugarsko-srbska vojska, sabrana u Kistendilu na jugozapadu Bugarske te maršira prema Egri Palanka, da onda preko Kumanova prodre do Skoplja. Od granice bugarske do Egri Palanka ima 12 kilometara, a od Egri Palanka do Skoplja 76 kilometara.

Beograd, 19 listopada. Treća kolona srbske vojske, prodirući kroz Mrdare, namjerila se na neprijatelja. Razvio se žestok boj. Srbskoj vojsci uspelo je Turke potući te uništiti turske pogranične utvrde.

Beograd, 19 listopada. Predstraže treće kolone približiše se Prištini.

(Skoplje je glavni grad turskog vilajeta Kosovo, a leži na rjeci Vardar. Sielo je grčkog nadbiskupa, bugarskog biskupa. Ima utvrđeni kaštio. Broji 29.000 stanovnika, od kojih je jedna trećina Srba, jedna četvrtina Bugara, četvrtina Turaka, a ostalo Arbanasi i Cigani. U srednjem vijeku bijaše Skoplje neko doba, prije turskog osvojenja, sielo srbskih kraljeva).

Pokolj kršćana.

Beograd, 19 listopada. Po privatnim amo stiglim viestima, turski ustaše poklaše kršćane trih sela u blizini Kruševa i Macedoniji.

Sa bojišta u Albaniji.

Bar, 19 listopada. Između Skadra i Drača prekinute su brzoplovne sveze. Tim je turskoj vojsci u velike oteždan saobraćaj.

Grci prešli granicu.

Prvi sukobi.

Atena, 19 listopada. Grčka vojska prešla je granicu. Kod Meluna sukobila se sa turskim četama. Okršaji još traju.

Poraz Bugara?

Carigrad, 19 listopada. „Alemdar“ javlja da su Bugari kod Karalmeda bili od Turaka potučeni.

Poraz Turaka kod Prištine.

Beč, 19 listopada. Amo je prispjela viest, da su združene čete srbske i bugarske potukle Turke pred Prištinom. Potankosti nisu poznate.

Tendenciozne viesti.

Beograd, 19 listopada. Viesti, što dolaze iz turskog vrela iz Carigrada i Soluna, moraju se velikim oprezom uzimati.

Križarska vojna.

Atena, 19 listopada. Cjelokupna štampa poziva na križarsku vojnu protiv Islama. Oduševljenim člancima bodre na o svetu i zaključuju: „Nema pardona!“

Ruski aeroplani na rumunjskoj granici.

Bukurešt, 19 listopada. Sa granice dolaze viesti, da su opaženi ruski aeroplani, kako rekognosciraju na rumunjskoj granici.

Priština osvojena.

Beograd, 19 listopada. Viest, da su srbske čete zauzele Prištinu, potvrđuje se. Zauzele ju čete podukovnika Milovanovića.

Kretanje flota.

Atena, 19 listopada. Po amo prispjelim viestima, turska flota ostavila je Dardanele. Drži se, da dolazi u grčke vode.

Atena, 19 listopada. Grčka flota ostavila ratnu luku Leikos.

Turci će da uništaju neprijatelje tifusom i kolerom.

London, 19 listopada. Po amo stiglim viestima iz Carigrada, turski liečnici ponieše na ratište bacile tifusa i kolere, da njima uništaju neprijateljsku vojsku.

Turski zajam.

London, 19 listopada. Firstnationbank udjelila je Turskoj zajam od 250 milijuna u ratne svrhe. „Delte publique“ u Carigradu predujmla je već Porti 150.000 K.

Dar Sultanov vojsci.

Carigrad, 19 listopada. Sultan je darovao vojsci 20.000 fesova.

Crnogorska kraljevna bolničarka.

Podgorica, 19 listopada. Kraljevna Milica nalazi se u Tuzi, da upravlja bolnicama i njeguje ranjenike.

Sporazum balkanskih država.

Atena, 19 listopada. Ministar Kormonilas izjavio u parlamentu, da Grčka ratuje sporazumno sa Bugarskom, Crnogorom i Srbijom.

Zauzeće željeznice Mitrovica-Kaćanik.

Beograd, 19 listopada. Srbske čete, nakon zauzeća Prištine, zauzeše i željeznicu Mitrovica Kaćanik u duljini od 80 kilometara, tako da je omogućen transport četa do 20 kilometara pred Skopljem.

Napredovanje Bugara.

Sofija, 19 listopada. U prisustvu cara Ferdinanda bugarske čete zauzeše važnu strateškičku točku Kurtkojkale.

Bugari zauzeli Mustafapašu.

Sofija, 19 listopada. Glavna bugarska vojska srazila se sa turskom glavnom vojskom kod Mustafapaše. Razvilo se grozno klanje. Na obim stranama sva sila mrtvih i ranjenih. Nakon dugog i teškog boja bugarske čete poraziše Turke i zauzeše Mustafapašu. (Mustafapaša je jako utvrđeni turski grad 6 kilometara daleko od bugarske granice, a na putu za Drinopolje, od koga je udaljen sama 23 kilometra).

POZOR RODOLJUBI!

Zahtjevajte posvudje naše igraće karte

„PRIMORKA“

Prva slavenska tvornica igraćih karata u Ljubljani.

KO ŽELI ZDRAVLJA

neka pohodi glasovito

Spljetsko sumporno kupalište

NAGY DRUG

koje posjeduje, kako već poznato, najljekovitiju mineralnu vodu u Evropi. U jednoj litri sadržano je 31.5 grama razne soli. — Otvoreno cijelu godinu.

Prospekte šalje uprava.

VELIKA ZLATARIJA GJURO PLANČIĆ

ŠIBENIK :: ŠIROKA ULICA

:: :: STARIGRAD :: ::

PODRUŽNICE: VIS-VELALUKA

Neurednosti stare općinske uprave u Drnišu.

V.

Namirnica. čl. 902.

Za Kruna 355 para 24 — rekoh kruna tristo pedeset i pet para, dvadeset i četiri — koje niže potpisati očituje da je primio od ovomjesne općinske blagajne u naslov hrane i pića za izbornu komlsiju, i to uprav kako slijedi:

dana 7/8 ručak za 13 osoba,	
večeru za 3 osobe, kafu,	
piva i cigara	K 78:20
dana 8/8 ručak i večeru isto	
kao gore	K 62:64
dana 9/8 ručak i večeru isto	
kao gore	” 55:80
dana 10/8 ručak i večeru isto	
kao gore	” 58:40
dana 11/8 ručak i večeru isto	
kao gore	” 48:60
dana 12/8 ručak i večeru isto	
kao gore	” 51:60

Ukupno kao gore kruna 55:24

Drniš, 14 augusta 1905.

Jovanka Čolović

Za supruga v. r.

Vidio neka se plati načelnik I. Skelin.

Namirnica čl. 904

Vrhu Kruna (16/13) šesnajst para trinajst, koje niže potpisani ispovjeda, da je primio iz ovamošnje općinske Blagajne a to za duhan predat odboru prigodom općinskih izbora usljed „bona“ 7, 8, 9 kolovoza 1905 koji se prilazu u ovoj namirnici.

Drniš, 14. 8. 1905.

Jošo Nakić v. r.

Vidjeno nek se plati

I. Skelin načelnik.

Pa da nije lako na ovaj način voditi i dobiti izbore! Kako može stara uprava opravdati ovaj trošak K 371 h. 47? Mi smo prolitali ciele općininski zakon, ali toga ne nadjosmo, da je općina dužna hraniti komisiju za općinske izbore pa u toj komisiji bio neznam koji politički činovnik. Nu što se na zakon u Drnišu gleda? Dodje li do ruke, radi kako znadeš! To vam svaganja besjeda nekih aga ove krajine. I ono K 371:37, što je imao platiti odbor narodno-srpsko-hrvatsko-demokratske-napredne-talijanaške stranke, platila je raja što se proti ovoj smjesi borila. Baš liepo!

Evo nas u godini 1906. Namjestnik oblazi pokrajinu, pronese se glas, dolazi i u Drniš, nije kud kamo valja ga što ljepše dočekat i tako mu zahvaliti na lanjskoj pobjedi, a opet valjat će On nama još koji put — reče stara Uprava za zelenim stolom, i počеше pripreme. U Drnišu ko u u Drnišu: najprvo treba pozvati glavare, ali živo preporučit da se priobuku, rondašim da nabiju puške, lugarim i poljarim da metnu hrastovo lišće za kapu, i parada gotova. „Jošo — reče Pave gostioničaru Novaku, — kolji, vari, peci, frigaj, troši, ima tko će platit; samo neka bude i slasno i masno, znadeš Namjesnik dolazi“. Namjesnik došao i prošao, a stara Uprava, da ne pripane objed spremljen za Njegovu Visost, prigorila se i pojela ga sama. Jošo Nakić pok. Marka daje glavaram K 50 da idju u „Potok“ i piju u zdravlje Njegovu Visosti, a Pave Nakić plaća ciele objed K 106:84. Bilo pa svršilo, svak je gospodar od svoje keše, a da nicsu bili pozrtvovni, zar bi ih narod za prisjednike birao?

Kad malo poslie osvanuše namirnice u općinskoj blagajni, koje su uvrštene u Blagajnički Dnevnik čl. 780/06 dne 28/5 1906 plaćeno Josipu Novaku K 106:84 u naslov troška za objed Njegovu Visosti Namjestnika. Na namirnici potpisan: Pave Nakić presjed. vidio neka se plati.

Pod čl. 839/06 dne 28/5 1906 pla-

ćeno Josi Nakiću pok. Marka K 50, što je unapredio glavaram i rondašim dne 27/5 t. g. prigodom dolazka u Drniš Presvitlog c. k. Dalm. Namjestnika. Na namirnici potpisan: Pave Nakić predsjednik, vidio nek se plati. A kamo li da naši ljudi iz stare uprave nicsu bili za narod pozrtvovni, osobito ova dva! Kako vidite, potrošili su za doček i tobožnji objed Njegovu Visosti K 156:84. Što je opet metnuto na općinu, to je samo, da njihova imena ostanu što dulje u narodnoj uspomeni!

Mi bi želili znati, hoće li koga, kad nije dosad, ma barem ikad ona čorba oparit? Morala bi, kad bi Zemaljski Odbor bio, što mora biti! Ali opet ponavljamo, sa glave riba smrdi.

Namirnica. čl. 1883

Vrhu Kruna 37 (trideset i sedam) koji potpisani priznaju, da su primili od (zajedničkog odbora) općinske Blagajne a to za javljanje mjesnih glavara po osegu drniškom.

Drniš, 2/5 1907.

Miloš Graničar v. r.

Tode Mrdjen v. r.

Joso Budiša v. r.

Sime Kolombo v. r.

† Ive Mujan

Vidio neka se plati I. Skelin načelnik.

A ma zašto su glavari služili? I opet za paradu gosp. V. Ivčeviću, koga je one godine drniška općina izabrala za svoga zastupnika na carevinskom vieću. Nu zašto ono K 37 turiti na ledja biedne i siromašne raje, kad su potrošene u lih stranačke i političke svrhe? Zašto nije „Zajednički Odbor“ platio kako je na namirnici bilo označeno? . . . Stara se uprava umišljala identičnom općini. Oni su općina, općina je oni. Ma baš liepo!

Namirnica čl. 898.

Za kruna dvistošezdeset i četiri h. 8 (osam) što ja niže potpisata primam od Općinskog Upraviteljstva u Drnišu na podmiru izbornih troškova kao pridruženi račun.

Drniš, 17 maja 1907.

Amalija Nakić v. r.

Vidio neka se plati načelnik J. Skelin.

Račun

Za kočije (koje su išle u agitaciju po selim za Ivčevića) dne 12, 13, 14, 15 i 16 maja . . . . . K 50—

Dne 16/5 335 piva (ma znaš da

se je pilo) . . . . . 67—

” ” 2 limunade (za finiju

gospodu) . . . . . —48

” ” kruha (za supanje) 1:40

” ” 20 kafa crnih (za bolju probavu) 2:80

” ” Cigara „trab“ spanjuleta (per farsji veder) . . . . . 16—

” ” Objed za 26 osoba (sgurno među ovim

bio je bar jedan od Zemaljskog Odbora) 115:20

” ” Za polupato posudje (I kad vince udrilo u

lice, a rakija sobet o-tvorila, dični svati kav-gu zavrgoše!) 11:20

Svega K 264:08

Sav trošak učinjen je za zdravlje predsjednika Zemaljskog Odbora, pa zato i stara uprava imala je pravo uprtit ga na zaduženu općinu. Živjeli ovaki predsjednici i zastupnici te nadglednici općinskih blagajna! . . . .

Sjećajte se Družbe

SS. Ćirila i Metoda.

OGLAS.

Častimo se javiti P. N. općinstvu, da naša krojačnica te gg. trgovci MARKO JAKOVLJEVIĆ i IVE ŠAIN u ŠIBENIKU i PETAR PILIĆ u ZADRU prodavaju gotova odijela solidno izradjena iz naše čiste vunene štofe po Kr. 32— od broja 44 pa unapred, i izvrstne kuverte u raznim bojama takodjer iz čiste vune uz veoma umjerene ciene. Vanjski trgovci, ako žele nabaviti gotova odijela i kuverte, neka se obrate našoj tvornici, gdje će na gore spomenute ciene takodjer dobiti popust.

Odičnim štovanjem

PRVA DALMATINSKA TVORNICA PREDIVA i TKALA
PAŠKO RORA & drug

Gospodarski pregled.

Pasje i mačje meso u Njemačkoj.

Nazad nekoliko godina počelo se u mnogim krajevima Njemačke hraniti pasjim mesom, naročito u kraljevini Saskoj. Postoje gostione, u kojima se izričito dobije pasje meso; a po statistici prodalo se lani u javnim lokalima 69.400 zaklanih pasa. Mnogo je veći broj pojedjenih pasa, koje se jede u privatnim kućama. U sadašnjoj vanrednoj skupoći govedjeg i svinjskog mesa, vesele se siromašniji slojevi pučanstva, ako mogu ma kakovo meso jesti. Pa i mačke služe im za hranu, jer kilo stane samo 35—40 helera, a većim dielom krapse i mačke po ulici. Vrlo često nestaju skupocjenih pasa plemenite pasmine, koji vriede po više 100 kruna, te padaju žrtvom ljudskom gradu. Humanitarna društva za zaštitu životinja digla su svoj glas protiv krađi i ubijanju pasa, jer dotičnik stee nekoliko kila mesa u vriednosti od kojih kruna, a bivšem vlasniku prouzroči osim velike novčane štete i dosta žalosti.

Stečajni usljed rata.

Bečka velika tvrtka vunene robe Herman Krause i dr., koja mnogo radi sa balkanskim zemljama, a nešto i s Bosnom, postala je insolventna sa dugovima od preko milijun kruna, jer ne može od svojih dužnika dobiti novaca zbog moratorijuma. I u Budimpešti propala je trgovina manufakture na veliko E. Kon i sin sa pasivom od 1 milijon kruna.

Monopol petroleja u Njemačkoj.

Njemačka kani uvesti monopol petroleuma, a vlada neće se sama baviti trgovanjem, nego će upravu predati jednom društvu. Ova je mjera naparena protiv američanskoj Standard Oil kompaniji.

Moratorium u Turskoj.

I turka vlada hoće da uvede moratorium, ali do sada nije o tome zaključak stvoren.

Živnostenska Banka, podružnica u Trstu.

Promjena pravila Živnostenske banke, po kojima je ista ovlaštena povisiti dionički kapital od 80 na 100 milijuna . . . . . odobrena su od vlasti.

Banka će upotrebiti ovo ovlaštenje tek početkom nove godine, netom to budu dozvolili odnošaji.

Prodaje se

jedna terasa, sa dvie peći izpod nje, na liepom položaju, u Varošu u Paške Antunca. Upitati se kod vlasnika.

Čuvajevi zulumi.

Iz Zagreba javljaju: Ovdje Cuvaj i njegovi prirepi počinjaju grozote. Oso- bito su uzeli na nišan novinari. Osim u- rednika „Agrar Tagblatt“ Bauera uap- njeni su još i suradnik „Srbobrana“ Ko- tanović i suradnik „Novosti“ Zvonimir Biljan. Pronosi se, da Cuvaj ima apetit na druge novinare, a da će dati uapsiti samog urednika „Srbobrana“ Sveto- ara Pribičevića.

„Narodne Novine“ su u jubileju. Na vodnom mjestu klikuju od radosti, što e Cuvajevo nekakovo zemaljsko zdrav- tveno vieće osudilo poznate rezolucije bora liečnika, kojima je bilo osuđeno ostupanje sudbenih vještaka dra. Žirovčića dra. Langa. Ma u tom zdravstvenom iću sve sami ovisni ljudi, štreberi.

„Narodne Novine“ objelodanjuju odu- ku, da se gradačkoj „Tagespost“ za- ranjuje razširivanje u Hrvatskoj i Sla- oniji.

Djevojke, koje su bile uapšene u tvari demonstracija za Jukića, puštene su a slobodu, dočim su mladići zadržani u alvoru na policiji, gdje vodi iztragu dr. dvjetnik.

Naši dopisi.

Omiš, 17 listopada. (Odaziv na na- adaje — Otac osuđuje sina). Kako je avnosti već poznato, ima par mjeseci, da aaloljetni i obiskurni mladić, Stjepo Vu- ušić, pod svojom firmom i nepoznate ruzine (?) šalje urbi et orbi nekakve luge pamflete proti ovamošnjemu načel- niku Milanu Marušiću i proti koristnim i lobrotvornim ustanovama, kojima Marušić vđje upravlja, a to sve, jer, kako je on sti izjavio u Novom Listu, „Providnost“ u je zanikala zajam.

Odgovarati na onakove infamije, do- sta je nemoguće, pa je g. Marušić naj- olje učinio, kad je prošao mukom i rezizrom preko svega onoga blata.

Ali ogorčeno gradjanstvo ne može a miruje. Kako smo već izvjestili, dneva 9 pr. mj., prigodom krsnice, priredjuje u sjajnu manifestaciju, kakve Omiš nije aš vidio, jer takove sloge, takova jedin- a nije, još bilo; a dneva 10 tek. mj. obćinsko je vieće u javnoj sjednici, po redlogu g. Nikole Dujmovića, prihvatilo ednoglasno, velikim oduševljenjem ovu re- oluciju:

1. Omiško obćinsko vieće, na svojoj sjednici dneva 10/10 1912., tumačeci čustva ogorčenja celoga pušanstva ove obćine radi zločinački laživih i uvredljivih pismenih i usmenih na- padaja na našega Načelnika i važne i korisne mjestne ustanove, kojima on upravlja, najotvorenije i najener- gičnije prosjeduje proti izdajicama i rušiteljima našega grada.

2. Omiško obćinsko vieće daje podpunu pouzdanicu svome Načelniku u znak neograničenog povjerenja.

3. Napokon Omiško obćinsko vieće u svemu i po svemu odobrava rad svoga Načelnika i moli ga da i da- lje sledi svojim programom napredka sloge i mira ne obazirajući se na žalostnu rabotu onih koji bi u svoje svrhe htjeli doći do kaosa i anarkije. Falilo je na sjednici sedam viećnika, er zapriečeni. Ali su i oni podpisali re- oluciju, uz izjavu, da na nju dragovoljno vrlo rado pristaju.

Značajno je, da je resoluciju glasovao isti viećnik Jozip Vukušić, otac auktora amfleta, jer je uvidio gdje mu je zaba- ao sin. Savjest je po sriedi, a starac

nije mogao ugušiti glas savjesti. A Stjepo nemože to pobiti navodom, da mu čačo nije razumio resoluciju, jer ona je za dva puta bila jasno pročitana.

Ovo je najljepši odgovor na infamne napadaje, a g. Marušiću najljepša zado- voljština.

Roman - - - - - na 4.oj strani. -

Iz grada i pokrajine.

Za Cuvajeve žrtve. Nar. zast. dr. Ante Dulibić primio je od dra. J. Carevića, urednika „Pučkih Novina“, K 242, koje mu poslali Hrvati iz Amerike za Jukićevu majku i ostale Cuvajeve žrtve. Dr. Dulibić predao je tu svotu odboru koji se bavi sabiranjem takovih prinosa.

Dr. Grgo Bogić, naš odlični sugra- djanin, bio je imenovan kotarskim liečnikom u Imotskom, kamo se je već i preselio. Dr. Bogića prate vruće simpatije njegovih sugradjana, medju kojima je patriotskim svojim radom i strukovnom spremom osta- vio najljepšu uspomenu.

Namjestnik grof Attems u Kašte- lima. Dne 18 ov. mj. bio je u gornjim Kaštelima N. P. namjestnik grof Attems. Primio je i odaslanstvo pravaške opozicije, koja mu se došla potužiti na nezakonitosti i neredu koji ondje vladaju. Gg. Damjan Katalinić i Gajo Radunić ocrtase postupak obćine, falzificiranje izbornih listina itd. Kot. poglavar Szilvas priznao je da su listine bile falzificirane, a Šimeta bacao krivnju na Poglavarstvo i na Državno Odvjetništvo. Primili smo o tome dopis, koji ćemo do- nijeti drugi put.

Strojevi za djelomičnu radnju u vodjenju na malo. Mi smo već opetovno primjetili, koji blagodarni upliv čini na obrtnika, kada isti imade priliku proučiti i dobro promotriti svoj rad. Pred kratko vrijeme imali smo opet priliku pregledati „tvornički dućan“ inger Co. Beč l. Wip- plingerstrasse 23, u kojem su izloženi svak- vrstni obrtnički strojevi, te smo se osvje- dočili, da svaki kolega, koji ovaj dućan posjeti, prima osobito korisne poduke, koje mu služe i u njegovoj radionici. Osobito je od važnosti za poduzetnu našu gg. kolege u današnje doba, gdje se i u ma- njim radionicama djelomična radnja vrši. Ovdje se vide pojedini strojevi za noćnu radnju, kao i drugi različiti za težje vodje- nje, koji stoje gotovi za uporabu, te od vrstnoga vještaka kušani. Šivači uzorci i cijene stoje ovdje rado na raspolaganje.

Naši brzojavi.

Cuvajev biti ili nebiti.

Budimpešta, 19 listopada. Na viesti o odstupu Cuvajevu i imenovanju jednog generala guvernerom Hrvatske grof Khuen je izjavio, da ne vjeruje da će u Hrvat- skoj doći do promjene režima.

Ministar za Hrvatsku Josipović izja- vio je da drži da su onu viest bacili u sviet oni kojima nije uspjelo Cuvaja skr- šiti. „Meni — rekao je Josipović — nije ništa poznato o imenovanju vojničkog gu- vernera. Cuvaj svakako nije dao demisije, niti ima za to povoda“.

Beč, 19 listopada. Nasuprot izjava- ma grofa Khuena i ministra Josipovića, „Zeit“ i danas tvrdi, da se na mjeroda-

vnom mjestu izjavljuje, da predstoji ime- novanje jednog vojničkog guvernera za Hrvatsku.

Saziv bosanskog sabora.

Beč, 19 listopada. Vladar je podpi- satio reskript o sazivu bosanskog sabora.

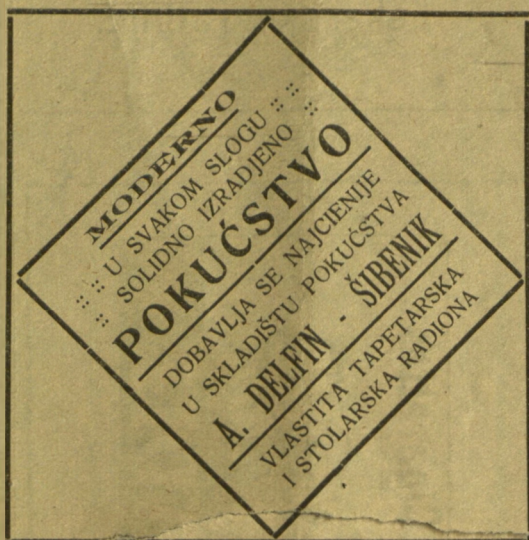
Objava.

Dne 6. studenog tek. godine obdr- žavat će se pregovori za arendiranje kruha i soli za godinu 1913., a drva za 1913. i 1914. u Zadru kod provijanture c. k. dom. pješačke pukovnije br. 23., a u Šibeniku dne 7. studenog t. g. kod do- mobranskog mjestnog zapovjedništva (Land- wehrstationskommando). U Zadru i u Ši- beniku u 11 sati i 30 časaka pr. p.

Izpisane ponude (oferti), providjeni biljegom od 1 K (jedne krune), neka se spomenutim zapovjedništvima do gori naznačenog termina pripošalju.

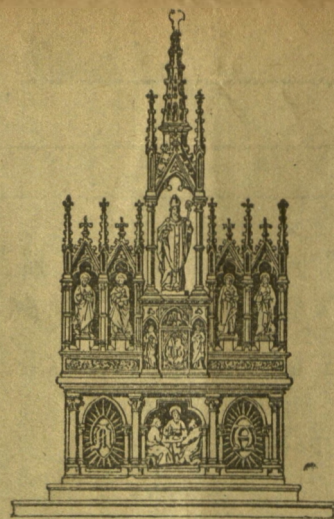
Poblize će se obširno naći u Objavama, na javnim mjestima izloženi. Even- tualni priupiti od 9—11 sati pr. p. kod citiranih zapovjedništva.

C. k. domobranska pješačka pukovnja br. 23.

INSAM & PRIMOTH St. Ulrich, Groeden (Tirol).

Utemeljeno godine 1820.

Više puta nagradjene.

Šiparske radnje iz drveta za crkve
Kipovi svetaca, oltari, propovjedao nice križni putevi, razpela, jaslice itd. Katalog uzoraka s cijenama daje se badava. Za dostavu naručbe do štacije uključivo sa škrinjom, ne plaća naručitelj.

Hrvatske narodne poslovice

uredio V. J. Skarpa, ciena knjizi broširano K 5.—, a uvezano K 6.—, nabavlja se kod „HRVATSKE TISKARE“ u Šibeniku i u svim knjižarama.

Predplata na „Hrvatsku Rieč“
dnevnik sa dnevnom dostavom
stoji K 2.50 na mjesec.
Pojedini broj 10 para.

Marko Markovina Split

Iza Prokurative (vlastiti stan)

— Telefon 93. —

Tek. račun kod Filialke Banca
Commerc. Triestina.

I. ZASTUPSTVO I SKLADIŠTE

Eternit za moderne krovove — postavlja po specialnim radnicima.

Cievi od ceramike

Dimnjaci

Pločice za kuhinje, hodnike itd.

Stakla prosta i ornamentalna

Peći glinene postavlja po specialnim Sparherde radnicima

Papendek tanki i debeli

Zahodi porculane kompletni — posuda, daščica, sprema za vodu i dr.

2. GRADJEVNO PODUZEĆE

ovlašteno Dozvolom c. k. Namjestništva u Zadru, izvadjja sve radje svoje struke.

3. PRVA SPLITSKA MLJEKARNA.

Vlastita pomješca putem Poljuda, Prodaja Mljeka, Gnjoja, Praščića za razplod — amerikske i njemačke pasmine.

Naslov za pisma i telegrame:

„Marko Markovina — Split“.

NOVO IZRADJENE

•• RADNIČKE KNJIGE ••

I

• SLUŽBOVNE KNJIGE •

NABAVLJAJU SE U

HRVATSKOJ TISKARI

(Dr. Krstelj i drug) Šibenik.

Oprez!

Društva „Papir Abadie“.

Pošto se u posljednje vrijeme ponovile razne imitacije naših općepoznatih i ob- ljubljenih tuljića

RIZ ABADIE (Riz doré)

molimo naše p. n. mušterije, da paze točno na ime Abadie, koje se nastoji sa raznim drugim riečima nadopuniti. Mi opominjemo prije kupovine na lošu imitaciju, jer ćemo protiv imitacija sa svim sudskim sredstvima postupati.
DRUŠTVO „PAPIR ABADIE“.

„Badener Zeitung“

u Badenu od 31. kolovoza 1912.

piše:

Podružnica Singer Co. šiva- čih strojeva dion. dr. u Badenu poslala je našoj izložbi nekoliko rukotvorina u tehnici strojeva. To su najnoviji obiteljski šivači stro- jevi, koji se upotrebljavaju kao za šivanje, tako za vezenje i vr- panje čarapa i rublja. Takodjer bijahu izloženi strojevi za prav- ljenje luknjica na rublju i tkanini, kao i obrtnički strojevi različitih proizvoda. Tekom otvorenja iz- ložbe pregledavao je gosp. nad- vojvoda Rainer velikim interesom ovaj izložbeni objekat tvrdke, te počastio voditelja ovdješnje po- družnice gosp. Andriju Pilsa oduljim govorom. Razpitivao se o proširenju dućana tvrdke, koja danas broji po čitavom svijetu preko 8600 podružnica, a u sa- moj Austriji preko 3000 namje- štenika. Njegovu ces. i kr. Visost osobito je začudila radnja 7-go- gišnje djevojčice, kćerke gosp. Pilsa, koja je predvodila vrpanje velikom lakoćom. Takodjer ostala gospoda u pratnji nadvojvode, kao gosp. dvorski savjetnik rad- nog ministarstva Georg i gosp. kotarski kapetan Galatti, zanimahu se vrlo za djelovanje šivačkih stro- jeva, te im je gdjica Hierath predvodila šivači stroj za prav- ljenje luknjica. Nadvojvodu Frie- dricha i suprugu mu nadvojvod- kinju Isabellu sa obitelji osobito zanimahu radnje na izloženim strojevima, te se obilazeći pro- pitkivala Njezina ces. i kr. Visost nadvojvodkinja o upotrebljavanju strojeva kod različitih izradba i hvališe osobito laki hod i jedno- stavno rukovodstvo, kao liepo krpanje rublja male djevojčice. Prošli četvrtak zadržao se dulje vremena kod izložbe tvrdke mla- djahni g. nadvojvoda Albrecht.

Izvršujuće „Hrvatsku Rieč“.

BAČAVA HRASTOVIH

OD 3½ DO 4 HL.

VELIKA ZALIHA

MUŽKIH ODIELA ZA ZIMSKU SEZONU

NAJMODERNIJEGA KROJA — — — — — UZ VRLO UMJERENE CIENE.

☞ SUVIŠE ODIELA ZA AMERIKU. ☜

PIO TERZANOVIĆ - ŠIBENIK

Ne boji se nikakove utakmice.

Velika zaliha svakovrstnih

MREŽA OD PAMUKA

(KOTUNA) od prve svjetske tvornice.

Suviše

MREŽA TALIJANSKIH (puljičkih)

KRALJICA DAGMAR

... HISTORIČKI ROMAN ...

ČESKI NAPISAO VACLAV BINEŠ TRŽEBIŠKY - PŘEVEO PAVAO M. RAKOŠ

32.

„I ti poganski psi rastrgali su ga — rastrgali...“

Henrik Lav počeo je da bjesni.

„A platić će mi za njegovu glavu... I ko je učinio taj zločin? — Napali su ga, kad je spavao, drukče je nemoguće... Svuda morate pričati: napali su ga, kad je spavao, inače je nemoguće, da su ga živog uhvatili... Ja pitam, ko je to sgrješio? — Govorite! — Da li ste se okamenili, vi robovi?“

Henrik Lav udario je željeznom rukavicom, koju je držao u ruci, po licu svojeg najvjernijeg savjetnika.

„Što mi pomažu vaše riječi, kad vam ruke ni za što nisu!“

Lavskog vojvodu nisu mogli da umire.

Izgledao je, kao da je um izgubio, a sve zato, što su Bodrići konačno isplatili Guncelinu, što je već davno — odavno već zaslužio.

I tog dana, kad se u cijelom Brunšviku nije čulo ništa drugo, nego zveckanje mačeva, koje su brzo oštrili, i kad se svuda čuli udarci oružara, koji su popravljali bojne stvari, kad su poslanici na nekoliko dana daleko unaokolo pozivali narod u boj proti Slavenima, prije nego se razliju kao more i potope njemačke krajeve: tog dana došao je u Lavov grad rijedak gost...

Henrikovo lice razvedrilo se malo; a samo onako, kao kad zimsko sunce probije magle i rasvijetli mračnu pokrajinu... Inače dao bi u čast tomu gostu, da trube svi njegovi glasnici, priredio bi turnir, koji je baš u to doba bio na vrhuncu svoje slave, nekoliko njegovih vazala moralo bi se za veselje gostu pošteno namučiti, priredio bi sjajan lov na sokole, a najrazličitijim zabavama ne bi bilo ni konca ni kraja...

A sad je pozdravio Brunšvički vojvoda Henrik Lav svojega gosta samo sa smješkom, pod kojim bješe skriveno hladno neprijateljstvo, koje je dolazilo iz dna duše... A posjetilac nije bio sam, uz njega bila je i mlada žena, koja je držala za ruku svoju kćerku. Henrik Lav je proti običaju zaboravio, da utisne cjelov na bijelu gospodjinu ruku — cjelov viteškog štovanja, što ipak ne bi zaboravio ni skitnica, koji se u iskrpanom odijelu i na jednoj kobili potucao od grada do grada, svuda izručujući pozdrave i svuda sam sebe pozivajući po nekoliko dana u goste.

„Dragi kneže, dolaziš li mi u pomoć?“

Henrik se kod ovog pitanja okrenuo prema pratnji svojega gosta, prema njegovoj ženi i kćerci.

„Vojvodo, proti komu?“

„Proti krsćanima, koji opet počinju štetu praviti... Rastrgli su mi najhrabrijeg viteza. Čuješ li? Guncelina s Hagena i Siegebega. — Legao je u šumi pod krošnjast hrast, htijevši da se odmori, i hrčci navalili su na njega — namrtvo ga izgrizli...“

Henrik Lav smijao se, što je samo mogao prezirnije.

„Dolazim s drugom svrhom!“

„Zaista ne znaš... Uopće bila bi mi tvoja pomoć vrlo draga, kad bi...“

Brunšvički vojvoda okrenuo se prema pratnji svojih gostiju; nije ih bilo ni toliko koliko prstiju na obje ruke.

Posjetilac nije odgovorio; predobro je znao, kamo je ciljao vojvodu. I već je počeo da žali svaki korak, koji je učinio. (A to su govorile čvrste stisnute usnice i pogled, okrenut na stranu.)

Govor se razvio nešto življe tek gori.

Henrik Lav odveo je svoje goste u sobu, kojoj su prozori bili sa strane, na kojoj se svaki čas dizali novi i novi oblaci, najprije bijeli kao snijeg i polako prelazeći u strašnije i strašnije burne oblake.

„Milostiva gospodja neka oprost, ako nije ovdje sve po njezinom ukusu... Udovac sam, i život u mojem gradu je posve starački!“

Henrik Lav lagao je iz dna duše. Na brunšvičkom dvoru vladao je život, koji s vojvodinom ispovješću imao samo zajedničko ime.

„I sad — zašto dolazim!“

„Teško već čekam — zaista teško!“

„Tvoj narod razbježao se, — moja je domovina u lošem položaju...“

„Žalibože, a tako je!“

Vojvoda je tri puta kimnuo glavom.

„Cesar se više brine za sicilijansku krunu nego za vas...“

U Henrikovim očima sjevnulo je lukavstvo, kao ljuska krokodilova, kad izadje iz vode i kad legne u pijesak, da se sunča...

„Takav je već davni običaj u porodici Štaufovaca...“

„Medju državnim knezovima raste nezadovoljstvo i čuje se gundjanje s dana u dan!“

Brunšvički vojvoda ustavio se na govorniku s pogledom, koji je bō.

„Hohenštaufovski prijesto drma se iz temelja...“

Lav svojeg gosta ni za čas nije izgubio s vida.

„Vojvodo, oprost mi pitanje, koje hoću da ti stavim.“

Henrik smijajući se kimnuo je glavom.

„Je li tvoj mir s Fridrihovim sinom ozbiljan?“

Na licu brunšvičkog vojvode pojavio se izraz neobičnog čudjenja.

„Ta rekao sam ti: oprost mi pitanje, koje ću ti staviti! — Ti si kimnuo glavom, i ja sam si dozvolio! — Nisam to pitao tek onako!“

„Dakle?“

Izraz Henrikova lica bio je vrlo radoznao.

„Neredu u mojoj domovini kriv je on...“

„Neredu u Njemačkoj također je on kriv...“

„Dajmo si ruke, vojvodo, ustanimo, a oko naših zastava sleći će se vojska, s kojom ćemo se lako riješiti najgoreg neprijatelja... Ti ćeš zasjesti na prijesto svojeg praoca Henrika Bavarškoga, a ja ću dobiti, što mi po pravu pripada...“

„Smjelo, vrlo smjelo osnove! — Krasni, vrlo krasni nacrti! — Znaš da mi govoriš iz duše! — Do sada se ni sam nisam usudio, da mislim o tako čemu... Znaš, Otokare, o tom ću razmisliti — godi mi tvoj predlog — tvoja mi nada u čast — tvoj posjet dvaput mi miliji... A jamačno si umoran...! Nadam se, da ne ćeš ostati kod mene samo dan, dva...“

I kad se vojvoda Henrik našao sam u sobi, koja je bila ujedno i njegova ložnica, počeo se glasno smijati.

„Ti jadniče, — ti hoćeš da razdijeliš krunu svete rimsko-njemačke države? — Ti, koji se skitaš po svijetu, koji nemaš ni pedlja svoje zemlje, koji si veseo, ako ti da kogod da dodješ pod krov, gdje možeš, da se odmoriš? — Ti — da mene svjetuješ?“

Vojvoda Lav ljuto se nasmijao.

(Nastavit će se).

izravna njemačka vozna grupa sa brzim i poštenim parobrodima.

Odprema putnika
na
sve strane svijeta
naredio na pruzama

Hamburg - Newyork
Hamburg - Philadelphia

Hamburg-Argentina
Hamburg-Brazilija
Hamburg-Osada
Hamburg-Cuba

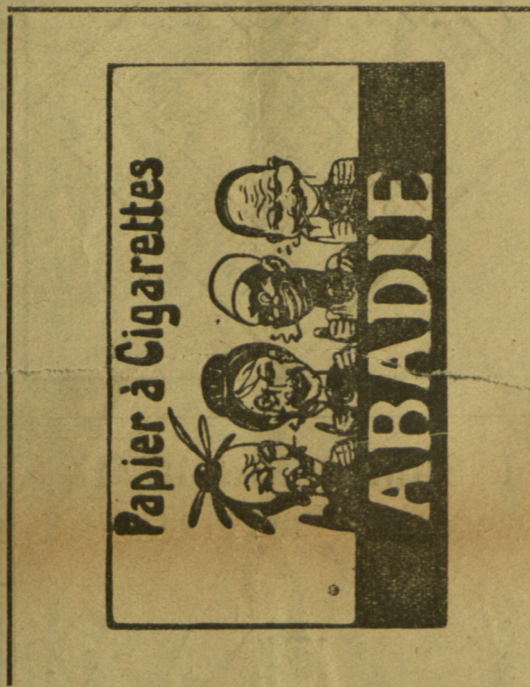
Hamburg-Mexico
Hamburg-Afrika
Hamburg-Engleska
Hamburg-Francuska

Zabavna pomorska putovanja.
Putovanja oko svijeta, vožnje na Istok, u Istočnu Indiju, u Južnu Ameriku, te vožnje po sredozemnom moru. Putovanja na Siever do Dronhelma, na otok Island, na sjeverni kap i Spitzbergen.
Vožnje po Nilu.
Upute se kažu i daju besplatne.

Hamburg - Amerika Linie,
odje za putnike, Hamburg.

Zastupstvo u Trstu: Hamburg-Amerika Linia
General. agentura za Primorje, Via Porporelle.

-- Hrvatska Tiskara --
(Dr. Krstelj i drug) — ŠIBENIK
Izradjuje najmodernije --
-- tiskarske radnje. --

Papier à Cigarettes
ABADIE

Austrijansko parobrodarsko društvo na dionice
„DALMATIA“

uzdržava od 1. maja 1912. sljedeće
glavne pruge:

Trst—Metković A (poštanska)
Polazak iz Trsta ponedjeljak u 5 sati poslije podne
povratak svake subote u 6.15 sati prije podne.

Trst—Metković B (poštanska)
Polazak iz Trsta u četvrtak u 5 sati poslije podne;
povratak svake sriede u 6.15 sati prije podne.

Trst—Metković C (poštanska)
Polazak iz Trsta u subotu u 5 sati poslije podne;
povratak u četvrtak u 6.15 sati prije podne.

Trst—Korčula (poštanska)
Polazak iz Trsta u utorak u 5 sati poslije podne
povratak u ponedjeljak u 6.15 sati prije podne.

Trst—Šibenik (poštanska)
Polazak iz Trsta u petak u 5 sati poslije podne;
povratak u četvrtak u 6 sati prije podne.

Trst—Makarska (trgovačka)
Polazak iz Trsta svake sriede u 6 sata pos. pod.
povratak svaki ponedjeljak u 1.15 poslije podne.

Trst—Vis (trgovačka)
Polazak iz Trsta u subotu u 7 sati pos. podne
povratak svaki četvrtak 7.15 pos. podne.

Vodovode
i
Šmrkove

svih vrsti izradjuje
najveća slavenska tvrdka
Monarkije

A N T. K U N Z
Hranice (Morava).

Praktične upute i približni
troškovnici badava.

HRVATSKA VERESIJSKA BANKA

:: PODRUŽNICA ŠIBENIK ::

Centralna DUBROVNIK. Podružnica u SPLITU i ZADRU
DIONIČKA GLAVNICA 2,000.000 K
PRIČUVNA ZAKLADA U PRITIČCI 250.000

BANKOVNI ODJEL

PRIMA ULOŽKE NA KNJIŽICE U KONTU KURENTU
I ČEK PROMETU; ESKOMPTUJE MJENICE, OBAVLJA
INKASO, POHRANJUJE I UPRAVLJA VRIEDNINE. DE-
VIZE SE PREUZIMLUJE NAJKULANTNIJE. IZPLATE NA
SVIM MJESTIMA TU I INOZEMSTVA OBAVLJAJU, SE
- - - BRZO I UZ POVOLJNE UVJETE. - - -

MJENJAČNICA

KUPUJE I PRODAJE DRŽAVNE PAPIRE, RAZTERET-
NICE, ZALOŽNICE, SRECKE, VALUTE, KUPONE.
PRODAJA SREČAKA NA OBROČNO ODPLAĆIVANJE.
OSJEGURANJE PROTI GUBITKU ŽRIEBANJA. REVI-
ZIJA SREČAKA I VRIEDNOSTNIH PAPIRA BEZPLAT-
- - NO. UNOVČENJE KUPONA BEZ ODBITKA. - - -

Velika tvornica voštanih svieća na paru
Vladimir Kulić - Šibenik

Preporuča svoje proizvode p. n. gg. župnicima, crkvinarstvima
i bratovštinama.

Nagradjena prvorazrednom diplomom i zlatnom medaljom
na rimskoj izložbi poljodjelstva i obrtnih proizvoda.

NOVO IZRADJENE
RADNIČKE KNJIGE
I
SLUŽBOVNE KNJIGE
NABAVLJAJU SE U
HRVATSKOJ TISKARI
(DR. KRSTELJ I DRUG)
ŠIBENIK.

Krondorferova
alkalička
kiselica

Dobiva se u drogariji

V VUČIĆA

- - Šibenik - -

- - GRADJEVNO PODUZEĆE - -

PETAR BLASOTTI & FRANO ŠKOTON
IZPITANI ZIDARSKI MAJSTOR - - ŠIBENIK

PODUZIMLJE SVAKU VRST GRADJEVNIH RADNJA I POPRAVAKA. —
SPECIJALISTA U GRADNJI ŠTEDNJAKA (SPARHETA) I SOBNIH PEĆI.
PODUZIMLJE ČVRSTE RADNJE U CEMENT BETON (EIZENBETON) BEZ
POTREBE ŽELJEZNIH GREDA. — POSEBNA KANCELARIJA ZA NACRTE
I TREBOVNIKE KUĆA PASINI PUT SUDISTA.